

Nr 350.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring av vissa bestämmelser i krigsavlöningsreglementet; given Stockholms slott den 29 maj 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 maj 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, vissa spörsmål om ändringar i krigsavlöningsreglementet den 15 juni 1939 (nr 278) och anför därvid följande:

Ändring av 12 § krigsavlöningsreglementet.

Enligt 12 § krigsavlöningsreglementet utgår, fränsett vissa undantagsfall, vid tjänsteresa eller tjänsteförrättning utom den egentliga krigsförlägningsorten ersättning enligt räkning, som godkännes av vederbörande chef, för resekostnader samt för inkvarterings- och förplägnadskostnader. Ersättningen för

sistnämnda kostnader utgår med nedanstående belopp, därvid dock skall iakttagas, att ersättningen för enstaka måltider under ett dygn ej må utgå sammanlagt med mera än för helt dygn angivet belopp.

Krigslöneklass	Inkvartering per dygn kronor	Förplägnad		
		för helt dygn kronor	för enstaka måltider	
			middag kronor	annan måltid kronor
1—6	4: —	6: —	3: —	1: 50
7, 8	5: —	7: —	3: 50	1: 75
9, 10	6: —	8: —	4: —	2: —
11	7: —	9: —	4: 50	2: 25
12, 13	8: —	10: —	5: —	2: 50
14—16	9: —	11: —	5: 50	2: 75

I proposition 1942: 130 har Kungl. Maj:t med hänsyn till den av krisläget betingade prisstegringen framlagt förslag om höjning av vissa i allmänna resereglementet den 27 juni 1929 (nr 210) stadgade traktamentsbelopp. Enligt förslaget skulle höjningen utgöra för traktamentsklass A 1 krona, att läggas till dagtraktamentet, för klasserna B och C 2 kronor, därav 1 krona till dagtraktamentet och 1 krona till natttraktamentet, samt för klasserna D—F 3 kronor, därav 2 kronor till dagtraktamentet och 1 krona till natttraktamentet. I utlåtande 1942: 104 har statsutskottet föreslagit en höjning av dagtraktamentena i överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t föreslagit men förordat, att höjningen av natttraktamentena med 1 krona endast skall avse de tre lägre traktamentsklasserna, D—F. Enligt skrivelse 1942: 217 har riksdagen beslutat i enlighet med utskottets förslag. Ändringarna skola träda i kraft den 1 juli 1942.

Sedan Kungl. Maj:t uppdragit åt försvarsväsendets lönenämnd att vidtaga en översyn av gällande bestämmelser i krigsavlöningsreglementet, har *svenska officersförbundet* — under erinran om då pågående utredning rörande revision av allmänna resereglementet och det förslag om höjning av traktamentsersättningarna, som i anledning därav vore att förvänta — hemställt, att liknande ändring av motsvarande bestämmelser i krigsavlöningsreglementet måtte vidtagas. I anledning härav har *lönenämnden* anfört, att nämnden med hänsyn till den höjning av traktamentsersättningarna enligt allmänna resereglementet, som fastställts av riksdagen, funne en höjning av den enligt 12 § krigsavlöningsreglementet medgivna gottgörelsen böra vidtagas från och med den 1 juli 1942, då nämnda förhöjda traktamentsersättningar avsetts skola vinna tillämpning. Vidare har nämnden yttrat bland annat följande:

Därest för de olika grupperna krigslöneklasser reduktion av förplägnadsersättningen i förhållande till dagtraktamentet enligt allmänna resereglementet skulle ske efter samma grunder, som hittills tillämpats, komma de nuvarande ersättningsbeloppen att höjas till i nedanstående sammanställning angivna belopp (nuvarande belopp inom parentes):

Traktamentsklass	Krigslöne- klass	Inkvartering per dygn kronor	Förplägnad		
			för helt dygn kronor	för middag kronor	för annan måltid kronor
F	1—6	(4) 5:—	(6) 8:—	(3) 4:—	(1: 50) 2:—
E	7, 8	(5) 6:—	(7) 9:—	(3: 50) 4: 50	(1: 75) 2: 25
D	9, 10	(6) 7:—	(8) 10:—	(4) 5:—	(2) 2: 50
C	11	(7) 7:—	(9) 10:—	(4: 50) 5:—	(2: 25) 2: 50
B	12, 13	(8) 8:—	(10) 11:—	(5) 5: 50	(2: 50) 2: 75
A	14—16	(9) 9:—	(11) 12:—	(5: 50) 6:—	(2: 75) 3:—

Av ovanstående sammanställning framgår bland annat, att gottgörelsen enligt krigsavlöningsreglementet för personal i 9 och 10 krigslöneklasserna å ena och personal i 11 krigslöneklassen å andra sidan, för vilka kategorier för närvarande olika gottgörelsebelopp fastställts, skulle komma att utgå med samma belopp för båda grupperna eller med 7 kronor för inkvartering och 10 kronor för förplägnad, allt för helt dygn räknat. Detta sammanhänger med att förplägnadsersättningen enligt krigsavlöningsreglementet successivt reduceras för de högre krigslöneklasserna i förhållande till dagtraktamentsersättningen enligt resereglementet. Då för traktamentsklass C det sammanlagda traktamentet endast höjts med 1 krona mot 3 kronor för de lägre klasserna, synes det emellertid lönenämnden icke skäligen att för 11 krigslöneklassen vidtaga större reduktion av förplägnadsersättningen än som gäller för 9 och 10 krigslöneklasserna eller med 2 kronor. I anslutning härtill borde för krigslöneklasserna 12 och 13 respektive 14—16 reduktion ske med 3 respektive 4 kronor. Gottgörelsen enligt krigsavlöningsreglementet skulle då komma att utgå med nedanstående belopp:

Krigslöneklass	Inkvartering per dygn kronor	Förplägnad		
		för helt dygn kronor	för middag kronor	för annan måltid kronor
1—6	5:—	8:—	4:—	2:—
7, 8	6:—	9:—	4: 50	2: 25
9, 10	7:—	10:—	5:—	2: 50
11	7:—	11:—	5: 50	2: 75
12, 13	8:—	12:—	6:—	3:—
14—16	9:—	13:—	6: 50	3: 25

Skulle den av lönenämnden sålunda föreslagna höjningen av förplägnadsersättningen för de tre högsta grupperna med hänsyn till riksdagens beslut i fråga om traktamentsersättningarna icke kunna godtagas, vill nämnden alternativt ifrågasätta, att gottgörelsen enligt 12 § krigsavlöningsreglementet bestämmas i enlighet med de i ovan först intagna sammanställning angivna beloppen, dock att personal tillhörande 11 krigslöneklassen erhåller en ytterligare höjning av förplägnadsersättningen med 50 öre för helt dygn, att läggas med 25 öre till ersättningen för annan måltid. I enlighet härmed skulle för personal i 11 krigslöneklassen ersättning för helt dygn utgå med 7 kronor för inkvartering och 10 kronor 50 öre för förplägnad.

Sedan traktamentsbeloppen i allmänna resereglementet blivit höjda på sätt i det föregående angivits, torde jämväl motsvarande ersättningar i krigsavlöningsreglementet böra undergå erforderliga jämkningar.

Departements-
chefen.

Beträffande höjningens storlek böra ändringarna i allmänna resereglementets traktamentsbelopp i princip följas. Såsom lönenämnden framhållit kommer emellertid vid konsekvent genomförande härav personal i 9 och 10 krigslöneklasserna, å ena, samt personal i 11 krigslöneklassen, å andra sidan, att erhålla samma ersättningsbelopp, vilket onekligen förefaller mindre tillfredsställande. För att undanröja denna följd av den förhållandevis stora reducering, som förplägnadsersättningen för de tre högsta grupperna av krigslöneklasser med hänsyn till förmånen av terminslön undergått, har lönenämnden förordat, att förplägnadsersättningen för personal i 11, 12 och 13 samt 14—16 krigslöneklasserna fastställas för helt dygn till respektive 11, 12 och 13 kronor samt för middag och för annan måltid i proportion därtill. Alternativt har lönenämnden förordat, att de förhöjda ersättningsbeloppen bestämmas med tillämpning i princip av hittillsvarande grunder men med vidtagande av en separat höjning av förplägnadsersättningen i 11 krigslöneklassen.

Det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning till de sålunda framställda alternativa förslagen och till detaljutformningen i övrigt av föreskrifterna i ämnet. Härtill torde riksdagens bemyndigande böra inhämtas. De ändrade bestämmelserna böra liksom ändringarna i allmänna resereglementet träda i kraft den 1 juli 1942.

Ändring av 5 § 7 mom. krigsavlöningsreglementet.

Enligt 5 § 1 mom. krigsavlöningsreglementet skall månadslön för den fast anställda personalen utgå med belopp motsvarande en tolfedel av årslönen enligt vederbörligt, för personal å aktiv stat gällande fredsavlöningsreglemente. Lönen skall principiellt bestämmas efter den lönegrad, till vilken vederbörandes beställning å aktiv stat eller, för icke aktiv personal, den mot beställningen svarande tjänstegraden (tjänsteklassen) är att hänföra.

I 5 § 7 mom. första stycket krigsavlöningsreglementet stadgas, att beställningshavare på aktiv stat, över stat eller på reservstat, som innehar högre tjänstegrad eller tillhör högre tjänsteklass än som motsvarar hans beställning, vid tillämpning av bestämmelserna i 1 mom. skall hänföras till lägsta löneklassen inom den mot den högre tjänstegraden (tjänsteklassen) svarande lönegraden på aktiv stat, som för honom medför högre lön än den, vartill enligt krigsavlöningsreglementet hans beställning berättigar honom. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, då fast anställd personal för krigstjänstgöringstiden konstitueras i högre tjänstegrad (tjänsteklass) än den han eljest innehar.

Jämlikt kungörelse den 28 juni 1940 (nr 689) angående tillägg till 1 § 1 mom. kungörelsen den 3 september 1939 med tillämpningsföreskrifter till krigsavlöningsreglementet skall beträffande beställningshavare å övergångsstat, som innehar högre tjänstegrad (tjänsteklass) än som motsvarar hans beställning, vad i 5 § 7 mom. första stycket krigsavlöningsreglementet stadgas äga motsvarande tillämpning.

Sedan fråga uppkommit om vissa ändringar i berörda bestämmelser, har lönenämnden i utlåtande i ämnet erinrat, att stadgandet i 5 § 7 mom. krigs-

avlöningsreglementet byggde på den grundsatsen, att lönen för den fast anställda personalen borde anpassas efter det befäl, vederbörande på ett stadigvarande sätt utövade. Härvid hade presumerats, att åt beställningshavare på aktiv stat, över stat eller på reservstat, som tillagts högre tjänstegrad eller tjänsteklass än som motsvarade hans beställning — vare sig i regemente, kår etc. eller i armén, marinen eller flygvapnet — anförtröddes ett befäl, som svarade mot den högre tjänsteställningen. I fråga om övriga befattningshavare, som innehade högre tjänsteställning än som normalt vore förenad med deras beställning, t. ex. en pensionerad kapten, som utnämnts till major i armén, hade däremot icke utan vidare räknats med att de komme att anförtras ett befäl, som motsvarade deras högre tjänsteställning. För att sistberörda personal skulle erhålla lön enligt sin tjänsteställning, erfordrades konstituering för krigstjänstgöringstiden i den högre befattningen.

Enligt vad erfarenheten rörande verkningarna av krigsavlöningsreglementets bestämmelser givit vid handen, hade ifrågavarande stadgande medfört vissa ojämnheter i tillämpningen i så måtto, att den till grund för stadgandet liggande principen, att beställningshavare, som tillagts högre tjänsteställning än som motsvarade hans beställning, regelmässigt skulle anförtras ett mot tjänsteställningen svarande befäl, icke i praktiken upprätthållits.

Med hänsyn härtill hade, erinrar lönenämnden, arméförvaltningen ifrågasatt, huruvida den i förevarande stadgande omförmälda förmånen av förhöjd månadslön kunde anses befogad för andra fall än då beställningshavaren beordrats uppehålla befattning, vilken regelmässigt avsetts skola bestridas av personal tillhörande den högre tjänstegraden (tjänsteklassen). Jämväl chefen för marinen hade framhållit, att ifrågavarande stadgande i sin nuvarande lydelse kommit att medföra en högst avsevärd löneförbättring för fast anställd personal, som tillagts högre tjänsteställning än som motsvarade den egna beställningen. Även om en dylik löneförbättring vid många tillfällen, nämligen med hänsyn till innehavd befattning, vore motiverad, kunde detta dock långt ifrån alltid sägas vara förhållandet. På grund härav hade chefen för marinen föreslagit, att den förhöjda löneställningen måtte göras beroende av innehavande befattning och föregås av särskild konstituering till mot befattningen svarande tjänsteställning.

Även lönenämnden funne det vara angeläget, att ifrågavarande stadgande erhöle en innebörd, som möjliggjorde en jämnare tillämpning än för närvarande är fallet. I likhet med arméförvaltningen och chefen för marinen hyste lönenämnden den uppfattningen, att beställningshavare, vilken innehade högre tjänsteställning än som normalt motsvarade hans beställning, icke borde komma i åtnjutande av den mot den högre tjänsteställningen svarande månadslönen i andra fall än då med beställningen förenades arbetsuppgifter, som borde ankomma på beställningshavare i den mot den högre tjänsteställningen svarande graden. Då emellertid innehavet av högre tjänsteställning än som motsvarade innehavd beställning icke i och för sig utgjorde garanti för att beställningshavaren under krigsförhållanden tillades ett mot den högre tjänsteställningen svarande befäl eller ansvar, borde såsom förutsättning för åtnjutande av den högre månadslönen tillika gälla, att beställningshavaren för

krigstjänstgöringstiden konstituerades i den mot hans befattning svarande tjänstegraden (tjänsteklassen).

Överbefälhavaren har för egen och *chefens för armén* del förklarat sig anse att det i stort sett torde föreligga fog för lönenämndens uppfattning, att en befattningshavare icke borde komma i åtnjutande av den mot högre tjänsteställning svarande lönen i andra fall, än då med befattningen förenades arbetsuppgifter, som ankomme på beställningshavare i den mot den högre tjänsteställningen svarande graden. Under förutsättning att principen angående konstituering i högre tjänstegrad vunno tillämpning i sådana fall som då t. ex. en major i armén beordrades såsom bataljonschef, hade överbefälhavaren därför intet att erinra mot den föreslagna ändringen. I detta yttrande har *svenska officersförbundet* instämt.

Arméförvaltningen har konstaterat, att lönenämndens förslag till sin inbörd överensstämde med arméförvaltningens tidigare uttalanden i ämnet, samt framhållit, att förslaget genomförande krävde vissa tillägg till gällande konstitueringsbestämmelser, i samband varmed vederbörliga sammansättningsplaner måhända borde jämkas i anslutning därtill.

Chefen för flygvapnet och *flygförvaltningen* samt *försvarsväsendets underbefälsförbund* ha intet haft att erinra mot förslaget. *Marinförvaltningen* har tillstyrkt detsamma.

Departements-
chefen.

Jag ansluter mig till de av lönenämnden anförda synpunkterna. Endast den beställningshavare, vilken för krigstjänstgöringstiden placeras i befattning med arbetsuppgifter motsvarande dem som regelmässigt ankomma på högre beställningshavare och vilken på grund härav för nämnda tid konstitueras i den mot befattningen svarande högre tjänstegraden (tjänsteklassen), bör således få åtnjuta den högre månadslönen.

Såsom av det föregående framgår, har lönenämnden erhållit i uppdrag att verkställa en översyn av krigsavlöningsreglementet. Från nämnden har meddelats, att nämnden till följd av andra arbetsuppgifter av brådskande natur endast i begränsad omfattning kunnat fullfölja detta arbete. Då det är angeläget, att en revision av krigsavlöningsreglementet så snart ske kan kommer till stånd och lönenämnden icke torde kunna jämsides med andra tyngande arbetsuppgifter på kort tid utföra detta arbete, är det min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, med återkallande av det åt lönenämnden givna uppdraget, för ändamålet inom försvarsdepartementet tillkalla särskilda utredningsmän. Avsikten har varit, att till prövning upptaga den nu föreliggande frågan i samband med den allmänna revision av reglementet, som avsetts skola komma till stånd. Då emellertid ännu någon tid kommer att förflyta, innan denna revision kan slutföras, har jag funnit mig böra nu i samband med förutnämnda ändring av reglementets 12 § upptaga till prövning jämväl frågan om ändring i angivet hänseende av 5 §.

Det synes böra få tillkomma Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser i ämnet ävensom att taga ställning till frågan om ikraftträdandet av de ändrade bestämmelserna.

Hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i krigsavlöningsreglementet i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående anförts.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Broberg.
